

Sivistysvaliokunta

Lausuntopyyntö 26.09.2025

Kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026 ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

29.40 Korkeakouluopetus ja tutkimus

Aiemmin opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle päätettyjä valtionavustussäästöjä kohdennetaan 65 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Säästöistä 52,7 milj. euroa kohdentuu korkeakoulutukseen, ja edelleen 16,9 milj. euroa ammattikorkeakoulujen rahoitukseen. Jatkuvan oppimisen kehittämiseen kohdennetaan 1,3 milj. euron säästö. Näiden lisäksi korkeakoulujen perusrahoitusta vähennetään 30 milj. eurolla vuonna 2026. Korkeakouluihin kohdistuu menosäästöjä yhteensä 83,8 milj. euroa, josta 68,8 milj. euroa on pysyvää säästöä.

SAMOK näkee, että kyseessä on koulutusleikkaus, joka vaikuttaa heikentävästi koulutuksen laatuun. SAMOK huomauttaa, että korkeakoulut ovat jo nyt joutuneet tekemään ikäviä päätöksiä säästöpainneiden alla, eikä tilanne tule näiden päätösten jälkeen helpottumaan. Perusrahoituksesta leikkaaminen on lyhytnäköistä hetkessä, jossa Suomi tarvitsee kuumeisesti lisää korkeakoulutettuja. Reilussa kymmenessä vuodessa ammattikorkeakoulujen osalta tehty politiikka on johtanut siihen, että niiden reaalin perusrahoitus on laskenut vuodesta 2011 yli 200 miljoonalla eurolla, ja samaan aikaan niille asetetut tutkintotavoitteet ovat lähes kaksinkertaistuneet.

Korkeakoulujen rahoituksesta leikkaamisen rinnalla valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2026 korkeakoulujen aloituspaikkamäärän lisäämiseen ehdotetaan yhteensä 13,7 milj. euroa. SAMOK ei kuitenkaan näe pelkän aloituspaikkoihin kohdennetun lisärahoituksen turvaavan koulutuksen laatua. Ammattikorkeakoulujen tehtäviä on kasvatettu jatkuvasti samalla, kun rahoitus on vähentynyt. Tutkinnon hinta on puolitettu edellisen vuosikymmenen aikana ja nyt leikkaukset perusrahoituksesta ja samalla aloituspaikkojen lisääminen jatkavat aikaisempaa tutkintojen hinnan halventamista, mikä vaikuttaa saatuun opetukseen ja koulutuksen laatuun. Perusrahoituksesta leikkaaminen vaikuttaa rahoitukseen useita kymmeniä miljoonia euroja ja myös uudet aloituspaikat vaativat lisäresursseja. SAMOK toivoo, että uusien

aloituspaikkojen määrästä päätettäessä huomioitaisiin koulutusalakohtaiset erot ja aloituspaikkoihin kohdennetaan aidosti riittävä rahoitus. Koulutustason nostamisella on huomattava merkitys kansantalouden tulevalle talouskasvulle, mutta koulutustason nosto ei saa tapahtua osaamistasoa laskemalla.

T&K-rahoituslain mukaisista uusista lisäyksistä ehdotetaan yliopistoille ja ammattikorkeakouluille yhteensä 30 milj. euroa v. 2026. SAMOK näkee, etteivät T&K-panostukset paikkaa perusrahoitusta tai paranna opetusta. Korkeakoulut ovat merkittäviä toimijoita Suomen kasvun kannalta. Osaavan työvoiman saatavuus tulee kuitenkin T&K-tavoitteiden vaikuttavuuden esteeksi, kun koulutuksesta leikataan. SAMOK on huolissaan korkeakoulutuksen tulevaisuuden painotuksesta, jos T&K-panostuksia lisätään ja perusrahoituksesta leikataan.

29.70 Opintotuki

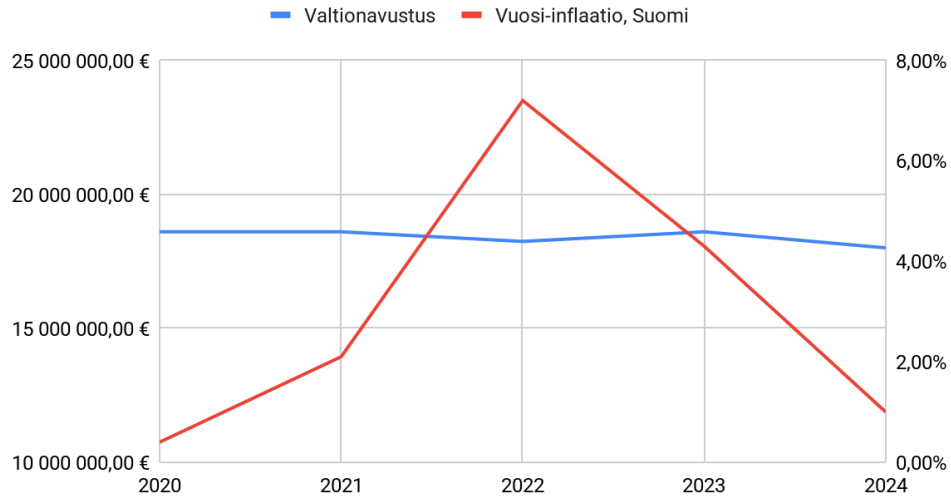
Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2026 opiskelijoiden ateriatukeen esitetään 25 sentin korotusta. SAMOK pitää korotusta myönteisenä. Ateriatuen korottaminen mahdollistaa opiskelijaravintoloille panostukset laadukkaseen opiskelija-ateriaan kustannustason nousemisesta huolimatta.

Hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi ei esitetty tarpeellisia määrärahan lisäyksiä opiskelijoiden toimeentulon parantamiseen. SAMOK katsoo, että opintotuen ja opintotuen asumislisän sitominen indeksiin olisi ollut välttämätön toimi opiskelijoiden ostovoiman turvaamiseksi.

29.91 Nuorisotyö

SAMOK haluaa kiittää siitä, että nuorisojärjestöjen valtionavustuksiin varattua rahoitusta ei esitetä leikattavaksi tähän vuoteen nähden. Samalla on kuitenkin syytä huomata, että inflaatio nostaa hintoja 2,0 % vuositasolla (heinäkuu 2025), jolloin valtionavustuksen säilyessä ennallaan järjestöiltä tosiasiaassa leikataan.

Nuorisojärjestöjen valtionavustukset ja inflaatio

Yleisavustuksen merkitys nuorisojärjestöille on kasvanut. Projektiaavustusten saaminen on vaikeutunut merkittävästi valtiontalouteen tehtyjen leikkausten vuoksi, koska projektiaavustuksia on leikattu, mutta myös sen takia, että järjestöavustuksiin tehdyt leikkaukset ovat saaneet järjestöt kilpailemaan vähentyneestä projektirahoituksesta merkittävästi aikaisempaa enemmän. Yleisavustuksen merkitys on kasvanut myös sen takia, että jäsenistön mahdollisuus maksaa jäsenmaksu on heikentynyt toimeentulon heiketessä valtiontalouden leikkausten ja yleisen taloustilanteen heikkenemisen myötä.

Olisikin siis tärkeää, että valtakunnallisten nuorisojärjestöjen valtionavustuksiin tehtäisiin inflaatiokorotus, sillä nykyisellään rahoituksen kehityssuunta on järjestöjen kannalta hyvin huolestuttava.

Helsingissä 30.10.2025

Julia Väänänen
Puheenjohtaja

Vellu Taskila
Toiminnanjohtaja

Lisätietoja:

Roosa Veijola
Koulutuspolitiikan erityisasiantuntija
roosa.veijola@samok.fi